«Bedtime for Frances», Else Holmelund **Minarik**'in «Little bear»i gibi.)[26]

Mutlu çocukluk devri sonsuza dek yok mu oldu?

Bilmem, kendi kendinize, otoriteye karşı olan, kurtarıcı modern çocuk edebiyatının bu teoriyle nasıl bağdaştığını hiç sordunuz mu? Batı Alman ve İskandinav dergi, televizyon ve radyoları bunu sansasyon yaparak ilân ettiler: Mutlu çocukluk devri geri gelmemek üzere gitmiştir. Fakat modern sosyal aydınlanmanın gericiliğine ve sabırsızlığına baktığımız zaman, bunun nedenini, acınacak bunalımlarında aramak gerektiğini görmek için tecrübeli bir psiko - analist olmak gerekmez. Örneğin, Kuzey ve Batı Avrupa'da çocuklar için yazılmış aydınlatıcı seks kitaplarını ele alalım. Yakın geçmişte bu tür bir yığın kitap yayınlandı. Bu kitaplarda seksin ne kadar fevkâlade bir şey olduğu anlatılıyor, bazen de daha iyi anlaşılması için seks argosu kullanılıyordu. Bu yolla, çocukları ilerdeki bunalımlardan koruyabileceklerine inanıyorlardı. Hattâ halk kütüphaneleri için seks posterleri bile yapılmıştı. Bu konuda tutucu olmadığım gibi, seksten bahsetmenin şok yarattığı devirlerde bile, normal ve hattâ etkili konuşmalar yaptım. Fakat bu yazarlar gerçekten seksüelliğin (herşeyi tükettiğimiz gibi seksi de tüketme alışkanlığımızın) kişiyi ruhsal çatışmalarından kurtaracağına inanmaktalar mıdır? Hayat arkadaşlığı cinselliğe mi dayanır, yoksa üzüntü, hastalık hattâ gündelik sıkıntılarda birbirine yardımcı olmak mıdır? Modern cinsel aydınlanmadaki sabırsızlık ve aşırılık, ruhsal bir çatışmanın delili olarak anlaşılmalıdır. Bu, hatalı bir yolla kaçış girişimidir. Maalesef, kurtarıcı olarak tanımlanan pek çok kitap ve kitapçıkta yetişkin çatışmasının, aktarılma yoluyla, çocuk kitaplarındaki karakterlere izdüşümlendiğini görmekteyiz.

Ben, yetişkinlerin sorunlarını çocuklara açmasına karşı değilim. Tam tersine. Fakat bu sadece mekanik olarak yapılan sonuçsuz bir izdüşümleme ise, o zaman hiç kimseye bir yararı olmayacaktır. Bu yüzden, yazarların kendi çözümlenmemiş baba - oğul veya baba - kız çatışmalarının sonucu, ortaya pek çok kitap çıkmıştır. O zaman baba figürünün acaip müstebitlere, gülünç efendilere, umacılara, korkuluklara büründüğünü görürüz. Kişi, nörotik baskılardan nasıl kaçabilir? Super-ego yıkıldığında insan bilinçsiz olan id tarafından yutulmaktadır. Bu onun yaradılışıdır ve ilerici eğitim diye tanınan eğitim de bunu değiştirmez.

26 Russel **Hoban**: Bedtime for Frances. Resimliyen: Garth Williams. New York: Harper and Row, 1960. - Else Holmelund **Minarik**: Little Bear. Resimliyen: Maurice **Sendek**. New York: Harper and Row, 1960.

Sorumluluk sorunu

Ancak bu yeni akımın, bu heterojen ve çok yönlü edebiyatın büyük avantajı, toplumdaki pek çok yaranın, haksızlığın, zararın ve derin yarıkların ortaya çıkarılarak, insanların gözlerini açmasında olmuştur. Bu sosyal eleştiri akımı olmasaydı, Danimarkalı yazar Cecil Bodker'in «Silas and the black mare»i, İtalya'da yaşayan Alman yazar Michael **Ende**'nin «Momo»su gibi şaheserlere sahibolamıyacaktık.[27] Üstelik, yeni kuşak Sovyet yazarlarından Jurij **Korinec**, Nikolaj Ivanovic **Dubov**, Jurij **Koval** ve daha yaşlı olan Rus **Panteleev**'in eserlerini de okumıyacaktık.[28] Bu kitapları incelerseniz ortak yönlerini kolayca bulabilirsiniz. İnsan, insan olabilmek için uzun ve zor bir gelişme sürecinden geçmelidir. Ya da geçen yüzyılda Viyanalı bir komedi yazarının dediği gibi: «İnsanın insan olabilmesi için nelerin olması gerektiğini merak ediyorum». Bu arada, ilerici diye tanımlanan yazarlar otoriteyi yıkmaya çalışırken, gençlerin öz eğitimleri ve olgunlaşmaları için yeni bir gereksinme doğmaktadır. Okurlarımızın en hoşlandıkları kitaplar, genç Sovyet yazarları tarafından yazılmış olanlarıdır. Parantez içinde şunu belirteyim: Bu son derece realist yazılmış Rus kitaplarındaki genç kahramanlar, evre evre, eski sihir masallarındaki izdüşüm oyunlarına benzemektedir.

İşte yine aynı konuya döndük. Hangi tür edebiyatın etkili olacağını artık sormak zorundayız. 1. Dünyamızda herşeyin fevkâlade gittiğine, otorite sorunu olmadığına, çocuklarla ana - babaları arasında herhangi bir sorun bulunmadığına inandıran metinler mi? Ya da, 2. Sorun olduğunu kabul eden ve çatışmaları çözümleme olanağı sağlayan metinler mi? Herhalde ikinci grup daha uygun görülüyor. Fakat bu gruptan da ne tür eserlerin daha iyi olduğunu tartışmalıyız. Kuşkusuz, sözlü geleneğin her tarafa yayılmış masallarıyla çok uzun süreli ve devamlı bir etki gelişmiştir: — «Cap o'Rushes», «Catskin», «Peau d'asne»den kovulmuş 7 karganın masalına, Pamuk Prenses'in hayatına yapılan zalim ve hileli girişimden, kızını, sa-

27 C. **Bodker** : 21 no.lu nota bakınız. - Michael **Ende**. Stuttgart: Thienemann, 1973. 1974.

28 Jurij Josifovic **Korinec**: Tam, vdali, za rekoj. - V beluju noc u kostra. Moskva: Detskaja literatura 1967-1968. - Nikolaj Ivanovic **Dubov**: Ogni na reke. Moskva: Detskaja literatura 1953. - N. I. **Dubov**: Mal'cik u morja. Moskva: Detskaja literatura, 1955. - Jurij Josifovic **Koval**: Listoboj. Moskva: Detskaja literatura, 1972. - Leonid **Panteleev** (yani:: Aleksej Ivanovic Eremeev) Casy: Panteleev'in: Sobranie socinenij v cetyrech tomach. (Leningrad: Detskaja literatura 1970. s. 417-) adlı eserinin içindedir.